

Znanstveni skup u čast akademika Eugena Pusića Država i uprava

U velikoj dvorani palače Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 22. listopada 2007. održan je znanstveni skup u čast akademika Eugena Pusića. Skupu su prisustvovali ugledni akademici i profesori, bivši i sadašnji suradnici akademika Pusića.

Skup je otvorio i uvodnom riječju pozdravio akademik Tomislav Raukar. U sklopu uvodnih obraćanja govorili su predsjednik HAZU akademik Milan Moguš, prorektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Ivan Šimonović te predstojnik Katedre upravne znanosti Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Željko Pavić.

U svom izlaganju prof. dr. sc. Ivan Šimonović dodijelio je akademiku Pusiću »tri desetke« – jednu znanstveniku, drugu nastavniku i treću čovjeku. Istaknuo je sposobnost akademika Pusića u spajanju teorije i prakse na način u kojem se naoko nespojivi intelektualni elitizam i jednako poštovanje za svakog čovjeka ipak čine spojivim.

Prof. dr. sc. Ž. Pavić istaknuo je da je akademik Pusić utemeljitelj modernog proučavanja uprave u bivšoj Jugoslaviji te današnjoj Republici Hrvatskoj. Profesor Pavić nabrojio je iznimno bogat stručni i znanstveni opus akademika Pusića, koji se sastoji od 26 knjiga (izdanih do umirovljenja 1986.), 1.300 znanstvenih radova, 21 udžbenika, 255 članaka, 11 istraživačkih radova, 60 recenzija, 5 studija, 111 javnih predavanja te 62 prikaza knjige.

Usljedio je drugi dio skupa na temu države. Kao izlagači nastupili su akademik Zvonko Posavec, prof. dr. sc. Josip Kregar i prof. dr. sc. Ivan Prpić. Moderator tih izlaganja te završne rasprave bio je prof. dr. sc. Milan Ramljak.

Akademik Posavec izlagao je na temu *Država kao predmet socijalne i jurističke znanosti* te dao presjek njemačke pravne misli o državi i državnom pravu od Jellineka do Heberlea. Objasnio je Jellinekovu teoriju socijalnog nauka o državi (država je društvena tvorevina i pravna ustanova) te kritiku Jellinekovih neistomišljenika. Kritika se javila u dva smjera predstavnici ko-

jih su s jedne strane Kelsen, koji je zastupao normativistički pozitivizam, tj. da je država sustav normi, a s druge Heller i Schmidt, koji su zagovarali antiformalistički pristup, svojevrsnu državu bez države. Nakon Drugog svjetskog rata Mann govori o državi kao »generalu«, dok 1960-ih Hesse u prvi plan stavlja Ustav, a ne više državu.

Prof. dr. sc. J. Kregar otpočeo je svoje izlaganje definiranjem pojma tendencija kao nomotetskih zakona razvoja, koje su objektivni odraz društvenih promjena u svrhama, odnosima i metodama. Profesor Kregar istaknuo je formalizam i birokratski odnos te identitet i ceremonijalizaciju. Objasnio je dva lica formalizma, formalizam u pozitivnom smislu kao odraz birokracije koja ograničava politički voluntarizam te u negativnom kao kulisu za zaštitu nelegitimnih interesa javne vlasti. Spomenuo je i idealtip birokracije opisan u udžbeniku akademika Pusića *Nauka o upravi* te njegovo razlikovanje od ekonomske i obrazovne stvarnosti u Republici Hrvatskoj. Dotaknuo se problema loše provedbe zakona u Republici Hrvatskoj koji političari shvaćaju kao *factum per se*.

Prof. dr. sc. J. Prpić svoje je izlaganje posvetio problemu nacionalizma i nacionalnih država. Izlaganje je započeo pitanjem je li nacionalizam politička ideologija te naveo da ustavni pravници zastupaju mišljenje da nacionalizam nije politička ideologija, već društveni osjećaj koji ne govori o tome kakvu državu i politički i ekonomski sustav želi, dok s druge strane postoje znanstvene discipline u kojima su nacija i država sinonimi. S obzirom na zadatke koje obavlja, država je evoluirala od ustavne i parlamentarne do demokratske i ekonomske. Dvjestogodišnji trend koji je stizao sa Zapada bio je stvaranje nacionalnih država te liberalizacija i demokratizacija, a danas je Zapad već u fazi postparlamentarne demokracije.

Nakon izlaganja uslijedila je rasprava u koju su se uključili mnogi prisutni. Govorilo se o tome koliko je koristan pojam države ako je ona promijenila svoje funkcije i sadržaj koje je imala u svojim počecima.

Treći i posljednji dio znanstvenog skupa posvećen je temi javne uprave. Kao izlagači u ovom dijelu sudjelovali su prof. dr. sc. Inge Perko Šeparović, akademik Zdravko Mlinar te prof. dr. sc. Ivan Koprić.

Prof. dr. sc. I. Perko Šeparović izlagala je o pojmu *governance* kao novoj mogućoj paradigmi upravljanja. Pojam *governance* razvio se tek sredinom 1990-ih. *Governance* označuje interaktivan, međuorganizacioni i međuovisan odnos upravljanja koji se temelji na sporazumima i povjerenju među akterima od kojih nijedan nije nadmoćan. On daje državi elastičnost, ali se kao njegova glavna boljka javljaju nedostatak demokratske legitimacije i mehanizam polaganja računa i odgovornosti. Profesorica Perko Šeparović dotaknula se pitanja *good governance* te kao eklatantan primjer navela javno-privatno partnerstvo.

Akademik Zdravko Mlinar iz Slovenije svoje je izlaganje održao na temu *Informatizacija i upravljanje u fizičkom i virtualnom prostoru*. Postavio je pitanje kako preživjeti u sve većoj konkurentskoj ugroženosti u kontekstu globalizacije i informatizacije. Istaknuo je paradoks društvene zajednice koja je usredotočena na stvaranje novih institucija (npr. tehnološki parkovi), dok s druge strane postoji perspektiva razbijanja institucija. Kao odgovor na pitanje kako prevladati zadanu prostornu, vremensku, sektorsku i hijerarhijsku uvjetovanost, akademik Mlinar predlaže povećanje raznovrsnosti i povezivanja u boljem inovativnom djelovanju zajednice.

Prof. dr. sc. I. Koprić održao je izlaganje o regulatornim tijelima kao novom obliku suradnje i sukobljivanja u hrvatskoj javnoj upravi. Počevši svoje izlaganje rečenicom: »Nema ništa tako praktično kao dobra teorija« naglasio je važnost teorije u prepoznavanju pravilnosti i tendencija koje se javljaju u praksi. Javna se uprava kao kooperativni sustav koji se sastoji od mnoštva organizacija i sama diferencira pa su u tom procesu diferencijacije nastala i nezavisna regulatorna tijela. Osvrnuvši se na Pusićevu definiciju regulacije, profesor Koprić je istaknuo da iako se javno kritizira regulacija od strane države, danas se sve više vraćamo reregulaciji od strane države koja osniva sve veći broj nezavisnih regulatornih tijela (npr. Hrvatska narodna banka, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, Hrvatska agencija za telekomunikacije). Profesor Koprić navodi niz prednosti (npr. depolitizacija tih tijela, jačanje uloge stručnjaka i profesionalnih standarda, bolja zaštita potrošača, veća transparentnost i rasterećenje državne uprave), ali i opasnosti i rizika (zamućivanje linija odgovornosti i diobe vlasti te upitna nezavisnost od politike i velikih kompanija) koji potječu od nezavisnih regulatornih tijela.

Nakon zaključne rasprave skupu se obratio i sam akademik Eugen Pusić. Zahvalio je inicijatorima, organizatorima, govornicima i sudionicima skupa, a ponaosob svim bivšim i sadašnjim članovima Katedre upravne znanosti. Nakon zahvala akademik Pusić se osvrnuo na održana izlaganja te je kratko izložio odnos suradnje i sukoba u društvu i upravi. Izrazio je stajalište da u upravi nema mjesta sukobu, a da je novi javni menadžment politizacija uprave.

Romea Manojlović i Daria Dubajić***

* Romea Manojlović, studentica IV. godine pravnog studija na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (senior year student of law at the Faculty of Law, Zagreb University)

** Daria Dubajić, studentica IV. godine pravnog studija na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (senior year student of law at the Faculty of Law, Zagreb University)